

Art egipci

Codi: 100575
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Josep de Rueda Roige

Correu electrònic: FrancescJosep.DeRueda@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Heri Abruña Martí

Annabel Villalonga Gordaliza

Prerequisits

No n'hi ha. És recomanable, però, tenir nocions d'anglès, francès i italià per tal de poder consultar la bibliografia especialitzada.

Objectius

L'objectiu del present curs consisteix en fer una aproximació a l'art de l'Antic Egipte.

Acabat el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Reconèixer, identificar i caracteritzar les obres d'art més importants.
2. Situar-les correctament en el seu context històric-artístic.
3. Dominar la terminologia i el vocabulari propis de l'assignatura.
4. Interpretar la iconografia i el simbolisme de les obres.

Competències

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
5. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
6. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
8. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
9. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
10. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
11. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
12. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.

Continguts

1. Introducció. Historiografia de l'art egipci. Aproximació al pensament mític i a la mentalitat egípcia. Concepció i lectura de la imatge egípcia. Característiques generals i simbolisme de l'art egipci. Perspectives de gènere i llur plasmació en l'art egipci. La figura de l'artista egipci.

2. El Predinàstic. La ceràmica i les altres produccions artístiques de les cultures de Nagada I i II. Els "Documents de la Unificació" (mànecs de ganivet, caps de maça i paletes) i altres produccions artístiques de la cultura de Nagada III. La pintura mural de la tomba 100 de Hieracòmpolis.

3. Època Tinita (dins. I-II). L'art durant el regnat de Narmer. Les principals estàtues i relleus dels successors de Narmer. Les mastabes i els palaus d'Abidos. Les mastabes de Saqqara. Art privat.

4. Regne Antic (dins. III-VI). Els complexos funeraris de Djoser, Esnofru, Khufu, Khafre i Menkaure. Els temples solars. La Gran Esfinx. Programes escultòrics del complex funerari de Djoser i dels temples funeraris de Khafre i Menkaure. El Segon Estil del Regne Antic i el Primer Període Intermediari (din. VII- primera meitat din. XI). Els "caps de reserva" i l'art privat.

5. Regne Mig (segona meitat din. XI-din. XII). La capella de Montuhotep II. La capella blanca de Senusert I. L'estil tebà de preunificació de Montuhotep II. L'evolució de la imatge de Senusert I i la transició a l'estil "realista" de Senusert III. Amenemhat III: tradició i innovació artística. El Segon Període Intermediari (dins. XIII-XVII). Art privat.

6. Regne Nou I (din. XVIII: primera meitat). El temple funerari de Hatxepsut. L'arcaisme d'Ahmose i Amenhotep I. L'estil tutmòsida de Tutmosis I i II. L'evolució de les imatges de Hatxepsut i Tutmosis III. L'estil tutmòsida d'Amenhotep II. Art privat.

7. Regne Nou II (din. XVIII: segona meitat). El temple de Luxor. La ciutat d'Amarna. La tomba de Tutankhamon. L'art de Tutmosis IV i els primers vestigis de la solarització reial. L'art d'Amenhotep III o l'alba de la solarització reial. L'art d'Amenhotep IV/Akhenaton o l'esplendor de la solarització reial. L'art de Tutankhamon i els seus successors o el crepuscle de la solarització reial. Art privat.

8. Regne Nou III (dins. XIX-XX). El temple d'Abidos. Els temples d'Abu Simbel. El temple de Medinet Habu. L'art ramèssida de Seti I, Ramsés II i Ramsés III. Art privat.

9. El primer mil·lenni: Tercer Període Intermedi (dins. XXI-XXV), Baixa Època (dins. XXVI-XXX) i Època Ptolemaica.

Metodologia

Classes presencials a l'aula:

Sessions teòriques i pràctiques.

Exposició i discussió, si escau, de treballs elaborats per l'alumnat.

Eventuals conferències.

Tutories:

Orientació metodològica i bibliogràfica.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència a classes teòriques y pràctiques	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12
Tipus: Supervisades			
Orientació metodològica i bibliogràfica	7	0,28	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Estudi i preparació de les proves escrites	80	3,2	
Lectures	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12

Avaluació

Evidència 1: Prova escrita de la primera part del temari (4 punts, 40 % de la nota final).

Evidència 2: Prova escrita de la segona part del temari (4 punts, 40 % de la nota final).

Evidència 3: Qüestionari sobre una lectura obligatòria o la presentació en grup d'un determinat tema i lliurament del corresponent treball (a escollir pel professorat a inicis de curs) (2 punts, 20 % de la nota final).

Evidència 4 (opcional): Breu comentari sobre el visionat d'un documental o la lectura d'alguns articles recomanats a classe. La puntuació màxima d'aquesta evidència és 0.5 punts, a afegir a la qualificació final obtinguda per l'estudiant.

Informació important:

La nota final és el resultat de la suma de les qualificacions obtingudes a les evidències 1, 2, 3, i, si s'escau, 4, tenint en compte, però, que a les evidències 1 i 2 és necessari obtenir una nota mínima de 2/4.

Si l'estudiant només s'ha presentat a alguns dels exercicis obligatoris (evidències 1, 2, 3) i els ha superat, obtindrà un "no avaluable" quan la suma global no arribi a l'aprobat o a una qualificació superior. En cas contrari, li constarà la nota que hagi tret. En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Només té dret a una recuperació - a la data fixada per la Gestió Acadèmica de la Facultat - l'alumnat suspès que s'hagi presentat a les tres evidències obligatòries(1, 2 i 3). El contingut d'aquesta recuperació serà explicat a començaments de curs per part del professorat. La nota màxima a aconseguir a la recuperació és 5.

El plagi total o parcial produït en algun dels exercicis serà automàticament qualificat com a suspens (zero) a la corresponent evidència. El plagi té lloc quan es copia una o més frases de fonts que no s'han identificat pas d'una manera adequada, presentant-les com si fossin originals del propi estudiant (això inclou la còpia de frases o paràgrafs extrets d'Internet sense haver-los modificat i oferir-los com a originals). El plagi és una seriosa ofensa. Els estudiants han d'aprendre a respectar la propietat intel·lectual dels altres, identificant adientment qualsevol font que utilitzin i, a la vegada, ésser responsables de l'originalitat i l'autenticitat dels textos que elaboren.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita 1	40%	1	0,04	2, 5, 8, 9
Prova escrita 2	40%	1	0,04	1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12
Qüestionari sobre una lectura obligatòria o la presentació en grup d'un determinat tema i lliurament del corresponent treball	20%	1	0,04	1, 8, 9

Bibliografia

General - Egiptologia

LLOYD, Alan (ed.), *A Companion to Ancient Egypt*, 2 volums, Chichester: Wiley - Blackwel, 2014 (ed. original: 2010).

REDFORD, Donald (ed.), *The Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt*, 3 volums, Oxford: Oxford University Press, 2001.

SCHULZ, Regina; SEIDEL, Matthias (eds.), *Egipto. El mundo de los faraones*. Colònia: Könnemann, 2004 (ed. original alemanya: 2004, Königswinter: Tandem).

SHAW, Ian; NICHOLSON, Paul, *Diccionario Akal del antiguo Egipto*. Madrid: Akal, 2004 (ed. original anglesa: 1995, Londres: British Museum).

WILKINSON, Richard, *Egyptology today*, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

General - Art egipci

ALDRED, Cyril, *Arte egipcio en el tiempo de los faraones 3100-320 a. de C*, El mundo del arte 18, Barcelona: Destino, 1993 (ed. original anglesa: 1980, Londres: Thames & Hudson).

ALEGRE GARCÍA, Susana, *Arte en el antiguo Egipto. Claves para su interpretación*. Conca: Alderabán, 2013.

DAVIS, Whitney Vivian, *The Canonical Tradition in Ancient Egyptian Art*, Cambridge - Nova York - Port Chester - Melbourne - Sydney: Cambridge University Press, 1989.

DONADONI, Sergio, *El arte egipcio*, Fundamentos 160, Madrid: Istmo, 2001 (ed. original italiana: 1981, Torí: Unione Tipografica-Editrice Torinese).

ESTRADA LAZA, Fernando, *Entender y amar el arte egipcio*, Barcelona: Crítica, 2012.

FISCHER, Henry, *L'écriture et l'art de l'Égypte ancienne*, París: Presses Universitaires de France, 1986.

HARTWIG, Melinda (ed.), *A Companion to Ancient Egyptian Art*, Chichester: Wiley - Blackwell, 2015.

LALOUE, Claire, *L'art figuratif dans l'Égypte pharaonique. Peintures et sculptures*, Champs 326, París: Flammarion, 1996.

LECLANT, Jean (dir.), *El mundo egipcio. Los faraones*. 3 vols. Madrid: Aguilar, 1978-80 (ed. original francesa: 1978-80, París: Gallimard).

MANNICHE, Lise, *El arte egipcio*, Alianza forma 141, Madrid: Alianza, 1997 (ed. original francesa: 1994, París: Flammarion).

MICHALOWSKI, Kazimierz, *El arte del antiguo Egipto*, Madrid: Akal, 1991 (ed. original francesa: 1968, París: Éditions Lucien Mazenod).

MOLINERO POLO, Miguel Ángel; SOLA ANTEQUERA, Domingo (coords.), *Arte y sociedad del Egipto antiguo*. Ensayos 171. Madrid: Encuentro, 2000.

ROBINS, Gay, *Proportion and Style in Ancient Egyptian Art*, Londres: Thames & Hudson, 1994.

ROBINS, Gay, *The Art of Ancient Egypt*, Londres: British Museum, 2008 (ed. original: 1997).

SCHÄFER, Heinrich, *Principles of Egyptian Art*, Oxford: Griffith Institute, 1986 (ed. original alemana: 1919, Leipzig: J. C. Hinrichs).

SMITH, William Stevenson, *Arte y arquitectura del antiguo Egipto*. Madrid: Cátedra, 2008 (ed. original inglesa: 1958, Harmondsworth: Penguin Books).

VALDESOGO MARTÍN, María Rosa, *El arte egipcio. Cómo interpretar y comprender la obra plástica del antiguo Egipto*. Madrid: Dilema, 2011.

WILKINSON, Richard, *Magia y símbolo en el arte egipcio*, Alianza forma 148, Madrid: Alianza, 2003 (ed. original inglesa: 1994, Londres: Thames & Hudson).

WILKINSON, Richard, *Cómo leer el arte egipcio. Guía de jeroglíficos del antiguo Egipto*, Barcelona: Crítica, 2004 (ed. original inglesa: 1992, Londres: Thames & Hudson).

ZIEGLER, Christiane; BOVOT, Jean-Luc, *Art et archéologie. L'Égypte ancienne*, París: École du Louvre - Réunion des musées nationaux - La Documentation française, 2001.

Específica - Art egipci

ARNOLD, Dieter, *The Encyclopedia of Ancient Egyptian Architecture*, Londres: I. B. Tauris, 2003 (ed. original alemana: 1994, Zúrich: Artemis & Winkler).

BAINES, John, *Visual and Written Culture in Ancient Egypt*. Oxford: Oxford University Press, 2007.

DODSON, Aidan; IKRAM, Salima, *The Tomb in Ancient Egypt. Royal and Private Sepulchres from the Early Dynastic Period to the Romans*. Londres: Thames & Hudson, 2008.

LURSON, Benoît, *Lire l'image égyptienne. Les "Salles du Trésor" du Grand Temple d'Abou Simbel*, París: Geuthner, 2001.

DAVIS, Whitney Vivian, *Masking the Blow. The Scene of Representation in Late Prehistoric Egyptian Art*. California Studies in the History of Art 30, Berkeley - Los Ángeles - Oxford: University of California Press, 1992.

EDWARDS, Iorwerth Eiddon Stephen, *Las pirámides de Egipto*, Barcelona: Crítica, 2003 (ed. original inglesa: 1961, Harmondsworth: Penguin Books).

HAWASS, Zawi (dir.), *Tesoros de las pirámides*, Barcelona: Librería Universitaria, 2003 (ed. original anglesa: 2003, Vercelli: White Star).

HAWASS, Zawi, *The Lost Tombs of Thebes*. Londres: Thames & Hudson, 2009.

HODEL-HOENES, Sigrid, *Life and Death in Ancient Egypt. Scenes from Private Tombs in New Kingdom Thebes*, Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2000 (ed. original alemanya: 1991, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft).

LEHNER, Mark, *Todo sobre las pirámides*, Barcelona: Destino, 2003 (ed. original anglesa: 1997, Londres: Thames & Hudson).

MEKHITARIAN, Arpag, *Egyptian Painting*, Ginebra: Skira, 1978 (ed. original: 1954).

REEVES, Nicholas; WILKINSON, Richard, *Todo sobre el Valle de los Reyes*, Barcelona: Destino, 1999 (ed. original anglesa: 1996, Londres: Thames & Hudson).

RUSSMANN, Edna, *Egyptian Sculpture: Cairo and Luxor*. Londres: British Museum, 1989.

TEFNIN, Roland (ed.), *La peinture égyptienne ancienne. Un monde de signes à préserver*, Monumenta Aegyptiaca 7, Brussel·les: Fondation Égyptologique Reine Élisabeth, 1997.

VOLOKHINE, Youri, *La frontalité dans l'iconographie de l'Égypte ancienne*. Cahiers de la Société d'Égyptologie 6, Ginebra: Société d'Égyptologie, 2000.

WEEKS, Kent (dir.), *El Valle de los Reyes. Las tumbas y los templos funerarios de Tebas*, Barcelona: Librería Universitaria, 2002 (ed. original anglesa: 2001, Vercelli: White Star).

WILKINSON, Richard, *Los templos del antiguo Egipto*, Barcelona: Destino, 2002 (ed. original anglesa: 2000, Londres: Thames & Hudson).

WILKINSON, Richard, *Todos los dioses del antiguo Egipto*, Madrid: Oberon, 2003 (ed. original anglesa: 2003, Londres: Thames & Hudson).